

آران نیوز - اگر هیچ‌کس نداند، ما ایرانی‌ها که ۳۰۰ سال است با روس‌های سفید، سرخ و صورتی در رابطه جنگ و صلح و اشغال و بدعهدی و همسایگی هستیم خوب می‌دانیم که آنها در زیرکی دیپلماتیک دست‌کمی از انگلیسی‌ها ندارند. ترک‌ها هم با تجربیات مشابه باید این را خوب بدانند و در رابطه با آنان، بی‌گدار به آب نزنند. اما این‌بار گویی آقای اردوغان چنین کاری کرده و «گزر نکرده بریده است». اینکه داعش با هزینه و برنامه‌های عربستان با کمک پس‌مانده‌های صدامی در خاک ترکیه تجهیز شد و نخست به سوریه و سپس به عراق یورش کارشناسی‌شده آورد و با تظاهر به اینکه نیرویی فقط سه‌هزارنفره است موصل را گرفت و رو به سوی بغداد نهاد، بر کسی پوشیده نیست. ادعاهای ترکیه برای دستیابی به منابع نفتی کردستان عراق و سوریه نیز از زمان فروپاشی امپراتوری عثمانی در صد سال پیش نیز بارها تکرار شده است. شاید ترک‌ها تصور می‌کردند با گل‌آلود شدن آب فرصتی یابند که هم جنبش کردهای خود را سرکوب کنند و هم با آن ادعاها و منابع دست یابند. برنامه‌های مشترک ترکیه و عربستان در سوریه و عراق به آن نتایج سریع و دلخواهی که انتظار داشتند نرسید. شاید تصور می‌کردند بعد از پیروی داعش، فتوحات را از چنگ آن بدوی‌ها به آسانی خارج می‌کنند؛ اما نه استقبال داخلی و جهانی از نیروهای خشن داعشی شد و نه این گروهک توانست به پیروزی سریعی دست یابد.

آنان با جنایات وحشیانه خود که شامل حال روزنامه‌نگاران غربی نیز شد، نفرت مردمان محلی و جهانیان را برانگیختند به طوری که اعتراف ترکیه به نزدیکی با داعش که آن را نیرویی خودجوش، البته همراه با هزاران تانک و زره‌پوش و نفربر و تجهیزات سنگین می‌داند، برای ترکیه حیثیتی به بار نمی‌آورد. ترکیه در این مدت با رفتارها و سخنانی ضدونقیض حیرت متفقان ناتو را نیز برانگیخته بود. اما کاری که با نظم، و مرتب ادامه داشت خرید نفت‌های منابع متصرفی داعشیون به نصف بها بوده است که روس‌ها اسناد آن را حتی همراه با عکس‌های دوستانه پسر آقای اردوغان با دلالتان داعشی منتشر کرده‌اند. پس از انفجار هواپیمای روسی در شرم‌الشیخ - که واکنش‌نشان‌ندادن روس‌ها، اعتبار آنان را خدشه‌دار می‌کرد - امواج حملات جدید به مراکز تجمع و مواضع داعشیون آغاز شد. ترک‌ها از همان لحظه آغاز، اعلام کردند روس‌ها به بهانه داعش، مواضع مخالفان لیبرال‌اسد و ارتش آزادی‌بخش را می‌زند؛ مخالفانی که عملاً نتوانسته‌اند به خود سامانی جدی بدهند. ترک‌ها که دستیابی سهل به نفت ارزان غارت‌شده از سوی داعش را از دست‌رفته می‌دیدند، احتمالاً به منظور به‌میان‌کشیدن پای ناتو به همدستی برای مقابله با روس‌ها، منتظر فرصت و بهانه‌ای ماندند تا ضربه‌ای به روس‌ها وارد کنند که شاید موانع برنامه‌هایشان در سوریه را از میان بردارند. اما روس‌ها با تقویت پایگاه خود در لاذقیه ظاهراً با احتیاط عمل می‌کردند. در نتیجه هواپیمای بمب‌افکن سوخو که در خاک سوریه سرنگون شد، برخلاف ادعای نقض حریم هوایی ترکیه، اکنون نوبت آن کشور است که باید ثابت کند که به حریم هوایی سوریه تجاوز نکرده است. بدتر از آن، قتل یکی از خلبان‌های روس به وسیله افراد ترکمن محلی سوریه است که ترک‌ها آنها را تجهیز کرده‌اند. خلبان دیگر هم در خاک سوریه و توسط ارتش آن کشور نجات داده شد. با این نشانه‌ها گمان نمی‌رود ترکیه بتواند به حمایت بی‌قیدوشرط ناتو دلگرم باشد، زیرا ناتو متعهد به دفاع از اعضا در صورتی است که یک کشور خارجی به آنها حمله کند و در مقابل تجاوزات اعضای خود، تعهدی ندارد. در همین حال سفر پوتین به پاریس و ابراز همدردی او با فرانسه - که خود قربانی داعش است - و اینکه باید با دشمن مشترک بجنگند، نشان داد که وی هم نمی‌خواهد با غرب از در ستیز درآید. در این میان دولت روسیه دستورات حادی علیه منافع ترکیه صادر کرده است که در این موقعیت خطیر آن کشور را در شرایط دشوارتری قرار می‌دهد. لغو روادید و خودداری سه‌میلیون توریست روسی که سالانه از ترکیه دیدار می‌کردند، ممانعت از ورود محصولات کشاورزی و صنعتی و پوشاک ترکیه و تهدید قطع گاز در زمستان که شامل ۶۰ درصد نیاز ترکیه است، برای همسایه غربی ایران بسیار سنگین است در حالی که متقابلاً هیچ واکنش مهمی از ترکیه بر نمی‌آید. یقیناً هواپیماهایش هم توان نزدیک شدن و گشت‌زدن در فضای سوریه را نخواهند داشت زیرا سامانه‌های دفاعی موشکی روسیه در انتظارشان خواهند بود. نخست‌وزیر ترکیه گفته بود خلبانان ترک نمی‌دانستند که هواپیمای هدف مربوط به روس‌هاست! البته این، سخنی از موضع ضعف بود. اردوغان ضمن اینکه گفت ای کاش هواپیمای روس سرنگون نشده بود، از عذرخواهی خودداری کرد. موضع تدافعی و مشکلات بازرگانی ترکیه که سه بازار مهم و مطمئن صادراتی را در سوریه، عراق و روسیه در اثر عملکرد شتابزده خود از دست داده است موجب تضعیف موضع حزب حاکم حتی در داخل آن حزب خواهد شد و شانس برقراری نظام ریاستی و امید اردوغان به دوره‌های بعدی ریاست‌جمهوری را به خطر می‌اندازد. در این میان ایران نیز در مقام همسایه بزرگ هر دو کشور منافعی دارد که تیره‌شدن روابط ترکیه و روسیه آن را به مخاطره می‌اندازد. موضع نگارنده کاسبکارانه نیست که ایران با استفاده از فرصت بخواهد جایگاه هر یک از آن دو کشور را بگیرد و منتفع شود؛ زیرا اولاً آمادگی افزایش تولید و جایگزینی تولیدات ترکیه یا آمادگی افزایش سریع تولید و جایگزینی گاز روسیه را ندارد، ثانیاً آسیبی که در بحران روابط آن دو کشور خصوصاً بحران اقتصادی در ترکیه، به ایران خواهد خورد بیشتر از منافع محدودی است که در اثر شرایط کنونی نصیب ایران می‌شود. برای ایران، ایجاد محیط بدون تنش و امن میان روسیه و ترکیه و در منطقه، احیای بازارهای عراق و سوریه و تردد آزاد و توسعه بازرگانی میان همه کشورهای منطقه به‌جای جنگ و خون‌ریزی در درجه نخست اهمیت قرار دارد. برای ایران مهم‌ترین کار ایجاد

ارتباط میان دو کشور همسایه، سعی در مذاکره و رسیدن به توافقی جامع و کنار گذاشتن ماجراجویان واپسگرا و به مشارکت طلبیدن نیروهای معارض غیرافراطی دیگر با تفاهمی ملی در سوریه و بازگرداندن نظم و قانون به عراق همراه با احترام به حقوق مکتسبه کردهای عراق و سوریه در قالب مرزهای ملی است. تلاش در چنین مسیری موقعیت سیاسی مناسب‌تر و مقتدرانه‌تری نیز به ایران به‌عنوان شریک با حسن‌نیت منطقه‌ای خواهد داد.

منبع: انتخاب